

Paciento teisės ir pareigos

Paciento teisės

Teisė į kokybišką sveikatos priežiūrą:

1. Kiekvienam pacientui teikiama kokybiška sveikatos priežiūra. Pacientų teisės nevaržomos dėl jų lyties, amžiaus, rasės, pilietybės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų, seksualinės orientacijos, genetinių savybių, neįgalumo ar dėl kokių nors kitų įstatymais nepagrįstų aplinkybių
2. Kiekvienas apdraustasis turi teisę gauti nemokamą sveikatos priežiūrą, kompensuojamą iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų, pagal Sveikatos draudimo įstatymą ir kitus teisės aktus. Būtinoji medicinos pagalba visiems pacientams turi būti suteikta neatidėliotinai. Visais kitais atvejais už medicinos paslaugas nedraustas pacientas moka poliklinikai pagal nustatytus įkainius.
3. Gydytojai ir slaugos darbuotojai turi gerbti pacientų asmens privatumą. Pacientai turi teisę būti gydomi taip, kad į jų diagnozę, gydymą ar slaugą būtų žiūrima pagarbiai.
4. Intervencija į paciento sveikatą, įskaitant tyrimus, atliekama pagal poliklinikoje patvirtintas pareigybių instrukcijas, kokybės vadybos sistemos procedūras, darbo procedūras, darbo metodikas, vidaus standartus.
5. Pacientams turi būti suteikiamos mokslu pagrįstos nuskausminamosios priemonės, kad jie nekenktėtų dėl savo sveikatos sutrikimų.

Teisė į sveikatos priežiūros prieinamumą:

1. Poliklinika sudaro pacientams sąlygas, užtikrinančias ekonominę, komunikacinę ir organizacinę sveikatos priežiūros paslaugų ir medicinos mokslo principų bei medicinos etikos reikalavimų prieinamumą (atitiktį) paciento reikmėms.
2. Būtinoji medicinos pagalba pacientui teikiama neatidėliotinai pagal Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytą būtiniosios medicinos pagalbos mastą ir teikimo tvarką.

Teisė pasirinkti gydytoją, slaugos specialistą ir sveikatos priežiūros įstaigą:

1. Pacientas turi teisę pasirinkti sveikatos priežiūros paslaugas jam teiksiantį gydytoją, slaugos specialistą ar kitą medicinos darbuotoją ir sveikatos priežiūros įstaigą. Ši teisė gali būti ribojama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Teisė į informaciją:

1. Pacientas turi teisę gauti informaciją apie poliklinikoje teikiamas paslaugas ir galimybes jomis pasinaudoti.

2. Pacientas informuojamas apie sveikatos priežiūros paslaugas jam teikiančią gydytoją ir slaugos darbuotoją, nurodant jų vardą, pavardę, pareigas ir kvalifikaciją.
3. Pacientas informuojamas apie poliklinikos vidaus tvarką.
4. Pacientas turi teisę gauti informaciją apie savo sveikatos būklę, ligos diagnozę, prognozę, atliekamus tyrimus ir jų rezultatus, gydymo metodus, gydymo alternatyvas, rizikos laipsnį, galimas komplikacijas bei laukiamus rezultatus, kas gali turėti įtakos paciento apsisprendimui sutikti ar atsisakyti siūlomo gydymo ar tyrimo, taip pat apie padarinius jų atsisakius. Informacija pacientui turi būti pateikiama jam suprantama forma paaiškinant specialius medicinos terminus
5. Pacientas turi teisę susipažinti su savo sveikatos istorija ir kitais medicinos dokumentais, išskyrus tuos atvejus, kai tai iš esmės gali pakenkti paciento sveikatai ar net sukelti pavojų jo gyvybei. Tokiais atvejais apie informacijos teikimo ribojimus sprendžia sveikatos priežiūros paslaugas pacientui teikiantis gydytojas, apie tai įrašydamas ligos istorijoje
6. Pacientas turi teisę gauti jo lėšomis padarytas sveikatos istorijos ar kitų su jo liga susijusių dokumentų kopijas. Sveikatos priežiūros paslaugas pacientui teikiantis gydytojas privalo paaiškinti pacientui įrašų sveikatos istorijoje reikšmę. Jeigu paciento reikalavimas pagrįstas, gydytojas privalo ištaisyti, užbaigti, panaikinti, paaiškinti ir (ar) pakeisti netikslius, neišsamius, dviprasmiškus duomenis arba duomenis, nesusijusius su diagnoze, gydymu ar slauga. Jei gydytojas nesutinka su tokiu paciento pageidavimu, tai paciento pageidavimo pagrįstumą sprendžia gydytojų konsiliumas.
7. Pacientas turi teisę sužinoti kito specialisto nuomonę apie savo sveikatos būklę ir siūlomą gydymą.
8. Jeigu yra nesutarimų tarp nepilnamečio paciento ir jo tėvų ar globėjų, sveikatos priežiūros paslaugas pacientui teikiantis gydytojas, pateikdamas informaciją, turi vadovautis nepilnamečio paciento interesais.
9. Informacija pacientui neteikiama prieš jo valią, tačiau toks paciento pageidavimas turi būti aiškiai išreikštas ir apie tai įrašyta sveikatos istorijoje.
10. Paciento pageidavimu, įformintu sveikatos istorijoje, informacija apie pacientą neteikiama jo pageidavime išvardytiems asmenims ar jų grupėms. Ši teisė gali būti ribojama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
11. Pacientui įstatymų numatytais atvejais išduodami reikiami dokumentai dėl jo tyrimo ir gydymosi poliklinikoje.

Paciento dalyvavimas mokymo procese ir biomedicininuose tyrimuose:

1. Nesant paciento rašytinio sutikimo, negalima paciento įtraukti į mokymo procesą ir biomedicininus tyrimus. Paciento įtraukimo į šiuos tyrimus tvarką nustato Biomedicininų tyrimų etikos įstatymas.
2. Įtraukiant pacientą į biomedicininus tyrimus ir mokymo procesą, turi būti vadovaujama nuostata, kad paciento interesai ir gerovė yra svarbesni už mokslo interesus.

3. Sveikatos priežiūros įstaigose, kuriose mokomi sveikatos priežiūros specialistai, pacientas privalo pasirašytinai susipažinti su jam pateiktomis sveikatos priežiūros įstaigos vidaus tvarkos taisyklėmis. Šiose taisyklėse turi būti pažymėta, kad jis yra įtraukiamas į mokymo procesą.
4. Laikoma, kad pacientas, pasirašytinai susipažinęs su sveikatos priežiūros įstaigos, kuriose mokomi sveikatos priežiūros specialistai, vidaus tvarkos taisyklėmis, sutinka, kad jis būtų įtraukiamas į mokymo procesą. Pacientas, nesutinkantis dalyvauti mokymo procese arba nesutinkantis, kad informacija apie jį būtų naudojama mokslo ir mokymo tikslais, tai pareiškia raštu. Jo rašytinis pareiškimas turi būti saugomas paciento medicinos dokumentuose.
5. Naudojant informaciją mokslo ir mokymo tikslais, neturi būti pažeidžiamas paciento asmens privatumas. Paciento medicinos dokumentuose esančios informacijos panaudojimo tvarką, užtikrinant asmens privatumo apsaugą mokslo tikslais, nustato Biomedicininų tyrimų etikos įstatymas, o mokymo tikslais – sveikatos priežiūros įstaiga, kurioje ši informacija saugoma.

Teisė atsisakyti gydymo:

1. Pacientas negali būti gydomas ar jam teikiama kokia nors kita sveikatos priežiūros ar slaugos paslauga prieš jo valią, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymų nenustatyta kitaip. Jeigu yra galimybė, pacientui siūlomas kitas gydymas ar kitos sveikatos priežiūros paslaugos.
2. Būtinoji (pirmoji ar skubioji) medicinos pagalba, kai pacientas yra be sąmonės ar dėl kitos priežasties negalima sužinoti jo valios, o paciento gyvybei ar sveikatai gresia pavojus, teikiama ir nesant paciento sutikimo. Tokia pagalba teikiama ir nesant paciento atstovo sutikimo, jei jo negalima gauti laiku arba atstovas atsisako duoti sutikimą, o sveikatos priežiūros paslaugas pacientui teikiančio gydytojo ar slaugos darbuotojo nuomone, medicinos pagalbos suteikimas atitinka paciento interesus. Apie tai turi būti įrašas paciento medicinos dokumentuose.
3. Jeigu paciento įstatyminis atstovas atsisako duoti sutikimą gydymui, kuris nėra skubus, o gydančiojo gydytojo nuomone, medicinos pagalbos teikimas atitinka paciento interesus, tokiam gydymui sutikimą turi teisę duoti poliklinikos Medicinos etikos komisija ar Lietuvos medicinos etikos komitetas. Į šią komisiją ar komitetą kreipiasi poliklinikos administracija ar sveikatos priežiūros paslaugas pacientui teikiantis gydytojas.
4. Paciento, sergančio ir psichikos liga, gydymo ypatumus nustato Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymas.

Teisė pateikti skundą:

1. Nepatenkintas sveikatos priežiūra pacientas turi teisę kreiptis į sveikatos priežiūros paslaugas jam teikiančią gydytoją, skyriaus vedėją, poliklinikos administraciją dėl pažeistų teisių, konfliktų su poliklinikos darbuotojais ir kt.
2. Pacientas turi teisę apskųsti poliklinikos veiklą Sveikatos apsaugos ministerijai, kitoms kontroliuojančioms institucijoms, teismui.

Privataus gyvenimo neliečiamumas:

1. Pacientų privatus gyvenimas yra neliečiamas. Informacija apie pacientų gyvenimo faktus sveikatos istorijai, būtina diagnozuoti ligą, gydyti ar slaugyti, renkama pacientams sutikus.
2. Visa informacija apie paciento sveikatos būklę, diagnozę, prognozes ir gydymą, asmeninio pobūdžio informacija yra konfidenciali net ir po paciento mirties. Konfidencialios informacijos saugojimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos įstatymai ir Sveikatos apsaugos ministerijos teisės aktai. Konfidenciali informacija gali būti suteikta kitiems asmenims tik turint rašytinį paciento sutikimą arba jei tai numato Lietuvos Respublikos įstatymai.
3. Sutikimas nėra būtinas, jei informacija teikiama asmenims, tiesiogiai dalyvaujantiems gydant ar slaugant pacientus, atliekantiems pacientų sveikatos ekspertizę, taip pat institucijoms, kurioms Lietuvos Respublikos įstatymai suteikia teisę kontroliuoti sveikatos priežiūros veiklą.

Paciento pareigos

1. Laikytis poliklinikoje nustatytos vidaus tvarkos reikalavimų ir vykdyti juose nurodytas pareigas.
2. Atvykti į polikliniką vizito lapelyje nurodytu laiku ir, norint gauti sveikatos priežiūros paslaugas, pateikti asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus, išskyrus būtinąsias sveikatos priežiūros atvejus.
3. Suteikti sveikatos priežiūros specialistams informacijos apie savo sveikatą, persirgusias ligas, atliktas operacijas, vartotus ir vartojamus vaistus, alergines reakcijas, genetinį paveldimumą ir kitus pacientui žinomus duomenis, reikalingus tinkamai suteikti sveikatos priežiūros paslaugas.
4. Vykdyti medicinos darbuotojų nurodymus, įskaitant gydymą, slaugą ir profilaktiką. Apie atsisakymą vartoti kuriuos nors vaistus, atlikti procedūras, tyrimus ir kt. informuoti sveikatos priežiūros paslaugas pacientui teikiančią gydytoją.
5. Laikytis asmens higienos reikalavimų.
6. Pagarbiai ir deramai elgtis su visais sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojais ir kitais pacientais.
7. Rūpintis savo sveikata, sąžiningai naudotis savo teisėmis, jomis nepiktnaudžiauti, bendradarbiauti su sveikatos priežiūros įstaigos specialistais ir darbuotojais.
8. Poliklinikoje nerūkyti, nevartoti alkoholinių gėrimų, narkotikų.
9. Laiku mokėti už teikiamas mokamas paslaugas.
10. Gavus informaciją apie pacientui skiriamas sveikatos priežiūros paslaugas, šio įstatymo nustatytais atvejais savo sutikimą ar atsisakymą dėl šių sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo patvirtinti raštu.
11. Vykdyti sveikatos priežiūros specialistų paskyrimus ir rekomendacijas arba šio įstatymo nustatyta tvarka atsisakyti paskirtų sveikatos priežiūros paslaugų.

- Pacientas privalo informuoti sveikatos priežiūros specialistus apie nukrypimus nuo paskyrimų ar nustatyto režimo, dėl kurių jis davė sutikimą.
12. Pacientui, kuris pažeidžia savo pareigas, tuo sukeldamas grėsmę savo ir kitų pacientų sveikatai ir gyvybei, arba trukdo jiems gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas, sveikatos priežiūros paslaugų teikimas gali būti nutrauktas, išskyrus atvejus, jei grėstų pavojus paciento gyvybei.
  13. Už savo veiksmais poliklinikai ar jos darbuotojams padarytą žalą atsakyti Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.